

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПРОФ. ИВАН БАТАКЛИЕВ"

ГР. ПАЗАРДЖИК

ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ
НА УЧИЛИЩЕ

за учебната 2017/2018 година

приета на ПС с протокол № 9 / 04.09.2017 г.
утвърдена със заповед № 388-1331 / 13.09.2017 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Проф. Иван Батаклиев” за превенция на ранното напускане на образователната система:

1. Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020);
2. План за 2016-2017 г. За изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013- 2020);
3. Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020);
4. Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година
5. Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
6. Закон за предучилищното и училищно образование;
7. Наредба за приобщаващото образование;
8. Закон за младежта;
9. Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване до 2020 г.;
10. Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане;
11. **Закон за закрила на детето;**
12. **Етичен кодекс на училищната общност.**

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

1. Рискове

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за **повишаване на криминалните прояви сред малолетни и непълнолетни**, влошаване качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят

по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждеременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

- ✓ Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
- ✓ Сътрудничество в образователната институция за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
- ✓ Координираните мерки на всички нива;
- ✓ Проследяване напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегически и нормативни документи в три основни направления:

2. Превенция на преждевременното напускане на училище в ОУ „Проф. Иван Батаклиев” чрез:

2.1. Анализ на **вероятните** причини, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система

2.2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях и планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане;

2.3 Превантивни мерки, предотвратяващи преждевременното напускане на училище.

3. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:

3.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите.

3.2. Създаване на позитивна образователна среда

3.3. Високо качество на образование

4. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище

4.1. **Завръщане на преждеременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение;**

4.2. Популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, регионални и местни центрове;

4.3. Кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

4.4. Обучение по предприемачество.

III. ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Социално-икономически причини

- ✓ Лошо качество на живот на определени социални слоеве;

✓ Ниски доходи – невъзможност за покриване на разходите (учебни помагала, тетрадки, дрехи, храна)

2. Образователни причини

✓ Затруднения при усвояване на учебния материал;
✓ Слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище;

✓ Наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.

3. Психологически причини

✓ Чувство за неуспех;
✓ Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
✓ Усещане за ограничен контрол върху събитията т.н. самовъзприемане: „нямах късмет“, „не ми провървя“.

4. Институционални причини

✓ Недостатъчно координиран подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище;

✓ Недостатъчно ефективен контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на учениците в образователната система.

5. Причини, свързани със здравния статус

✓ В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на учениците с трайни здравословни проблеми и/или проблемно поведение в неспециализираните училища.

ОУ „Проф. Иван Батаклиев” – Пазарджик е едно от училищата в България, в което няма отпаднали ученици. Ежегодният статистически задълбочен анализ на превантивните дейности, които съпътстват целогодишната работа на училищния екип показва, че това се дължи най-вече на последователната политика на образователната институция в посока реализиране на дейности, залегнали в Стратегията ѝ за развитие, подчинени на принципите за:

✓ всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;

✓ публичност и прозрачност на цялостната политика - чрез интернет страницата на училището и партньорството с медиите, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики;

✓ обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, психолог, класни ръководители, учители и ученици;

✓ приемственост – чрез съхраняване на традициите, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция;

✓ идентифициране на рисковите фактори – доклад-анализ на педагогически съветник и класни ръководители.

Вероятните причини за отпадане на ученици в ОУ „Проф. Иван Батаклиев” са предимно от семейно и социално естество:

1. *Възможно е нежелание на родителите* детето да ходи на училище поради страх от социална изолация **и неприемане**, невъзможност за адаптиране към останалите ученици; **занижена** самооценка, **страх от неуспех**, невъзможност за прибиране в населеното място-загубване на детето.

2. *Трудова миграция на родителите*. Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

3. *Липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето*. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи;

4. *Чести конфликти между агресивни родители* – побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

IV. МЕРКИ

Мерките, които ОУ „Проф. Иван Батаклиев” предприема за преодоляване на причините за отпадане са **синхронизирани** с националните, областни и общински стратегии, като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всеки ученик.

1. Изграждане на позитивна образователна среда:

✓ Сигурна и безопасна среда- видеонаблюдение, пропускателен режим, пожароизвестителна инсталация;

✓ Ясно дефинирани правила, задължения, права и отговорности. Контрол на училищната документация, контакти с родителите, електронна платформа, електронен дневник;

✓ Активно взаимодействие между учители, родители и ученици – стратегия за подобряване на комуникацията; съвместни обучения, екскурзии, мероприятия; дни на отворени врати; беседи в час на класа с участието на родители; обсъждане на казуси; открити уроци/добри практики;

✓ Изработване на План за комуникация, Стратегия за ИКТ, План за училищни иновации и работа с културни институции;

✓ Училищно настоятелство- закупуване на помагала, награди за учители и ученици за 24-ти май; подобряване на МТБ; контрол на организираното хранене на учениците; Обществен съвет;

✓ Демократизация на училищния живот и управлението в училище- ученически съвет, педагогически съветник, психолог;

✓ Изработване и прилагане на Механизъм за противодействие на училищния тормоз;

✓ Ефективно партньорство със заинтересувани институции: КСУДС, ОЗД, БЧК, МОСВ, КАТ, ДПС, **Младежки дом, Община Пазарджик**;

✓ Осигуряване на съвременна технологична среда: интернет, компютър и мултимедиен проектор във всяка стая, електронни учебници, електронни дъски, система Netsupport School, **електронна система „Феникс”**;

✓ Групова работа с ученици за създаване на умения за положителна самооценка и активна жизнена позиция – образователни беседи, издаване на училищен вестник, радиопредавания, кариерно консултиране;

✓ Работа в екип чрез участия в **празници и мероприятия от официалния и обредния** календар;

✓ Екскурзии, лагери, състезания, изложби;

✓ Организиране и провеждане на благотворителни акции чрез изложби и базари за децата в неравностойно положение.

2. Високо качество на образование:

✓ Система от мерки за допълнителна работа с изоставащи ученици – консултиране, подкрепа за покриване на ДОС;

✓ Ефективност на оценяването – уеднаквяване на тестове и критерии за оценяване по учебни предмети;

✓ Прилагане на съвременни подходи на преподаване – интердисциплинарен, проектно-базиран; използване на ИКТ в образователния процес;

✓ Споделяне на добри практики;

✓ Участие в конференции с доклади;

✓ Сайт на училището- **споделяне на** добри практики, достъп до електронни уроци,

популяризиране на личните изяви на ученици и учители;

✓ Оптимизиране обхвата на целодневната организация на учебния ден;

✓ Ефективно управление на свободното време чрез участие в извънкласни и извънучилищни дейности - проект „Твоят час”, СИП, школи и занимания в ОДК, Младежки дом, спортни клубове;

✓ Участие в конкурси, олимпиади, състезания и др.

3. Други мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

✓ Програма за предоставяне на равни възможности за приобщаване на учениците от уязвими групи в ОУ „Проф. Иван Батаклиев”;

✓ Реализирането на конкретни дейности за постигане целите на училищната програма;

✓ Изграждане на широко публично доверие и подкрепа на политиките за превенция и намаляване преждевременното напускане на училище.